

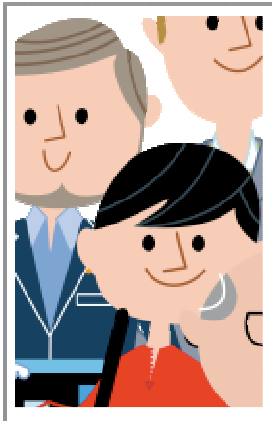
FöretagarFörbundet

Den stora kassaskrotningen - så slår den

november 2009

Kassaregisterlagen - så slår den

Nya regler gör det tufft för säsongsbranscherna

Den 12 januari i år klubbades slutgiltigt de nya reglerna om krav på kassaregister igenom. Det betyder att samtliga kassaapparater i Sverige måste uppfylla nya krav redan den 1 januari 2010.

De praktiska problemen med jätteskrotningen av kassaapparater har varit många. Därför har Skatteverket tvingats backa - det räcker nu med att företagen har beställt en ny kassaapparat vid årsskiftet. Sedan har leverantörerna ett halvår på sig att skaffa fram de nya maskinerna. Lagen kommer i praktiken inte att omfatta större företag - de väntas regelmässigt få undantag från de nya reglerna.

FöretagarFörbundets medlemmar - lagen slår hårt mot många

FöretagarFörbundet har frågat 720 berörda medlemmar om hur lagen påverkar deras verksamhet. Svaren från enkäten visar att tre av fyra berörda småföretag kommer drabbas ekonomiskt.

En tredjedel av de berörda anser att lagen kommer att drabba dem hårt och två av tre småföretagare känner sig inte helt säkra på vad den nya kassalagen innebär. Dessutom visar enkäten att hela sju av tio inte har beställt kontrollbox och register, när bara två månader återstår innan lagen införs.

Skrotningen kan äta upp hela vinsten. Eller ännu mer.

Att det hela blir dyrt, särskilt för småföretagen har alltid varit tydligt. Men det har hittills inte kommit fram i debatten hur dyrt det kommer att bli. Inte ens många beslutsfattare känner till hur hårt Skatteverket tillämpar de nya reglerna. Särskilt gäller det de företag som bara är aktiva en del av året, som glass- eller korvkiosker. I extrema fall kan den nya kassaapparaten komma att kosta företaget mer än deras årsomsättning.

Det beror på att den till synes ganska högt satta gränsen för vilka företag som måste köpa ny apparat måste delas med hur lång tid om året företaget är aktivt. Därför kan exempelvis ett företag som säljer glass två månader om året för 30 000 kronor tvingas att betala många gånger sin vinst för en ny kassaapparat de varken behöver eller har råd med.

Skatteverket vägrar ta ansvar för att de nya apparaterna fungerar

Värre än kostnaden för småföretagen är samtidigt att myndigheten inte tar något ansvar för att de kassaapparater som verket vill att företagen ska köpa verkligen fungerar. Skatteverket förklarar tydligt på sin hemsida:

"Skatteverket gör inte några tester av om ett tillverkardeklarerat kassaregister uppfyller de föreskrivna kraven. Det är tillverkarens ansvar att ett tillverkardeklarerat kassaregister uppfyller kraven i SKVFS 2009:1."

Fungerar inte den nya kassaapparaten ordentligt tar Skatteverket inget ansvar. Istället krävs företaget i det fallet på minst 10 000 kronor i böter vid den första kontrollen. Beror det på tekniskt strul med apparaten får företagaren kräva återförsäljaren på pengar. Det är inte särskilt enkelt för de flesta företag som har en eller två anställda.

En helt ny nivå på övervakningen i samhället

Tunga remissinstanser som Advokatsamfundet har i skarpa ordalag varnat för den risk för integritet och rättssäkerhet som det innebär att Skatteverket nu direkt kommer att övervaka nästan alla kontanta transaktioner i handeln:

”Om förslaget genomförs innebär det att berörda näringsidkares löpande verksamhet granskas kontinuerligt utan att näringsidkaren är misstänkt för brott. Näringsidkaren blir med andra ord föremål för löpande skatterevision utan egen insyn i processen. Enligt Advokatsamfundet utgör förslaget i denna del ett oacceptabelt intrång i den personliga integriteten.”

Just effekten på småföretagens rättssäkerhet och integritet berördes aldrig i den utredning som ligger till grund för kravet på kassaregister. Det är inte rimligt. Redan i dag har den som hamnar i konflikt med Skatteverket lite att sätta emot.

FöretagarFörbundets medlemmar om de nya reglerna

FöretagarFörbundet har undersökt hur den nya lagstiftningen påverkar förbundets medlemmar. Undersökningen genomfördes via webbenkäter mellan den 14 till 19 oktober 2009.

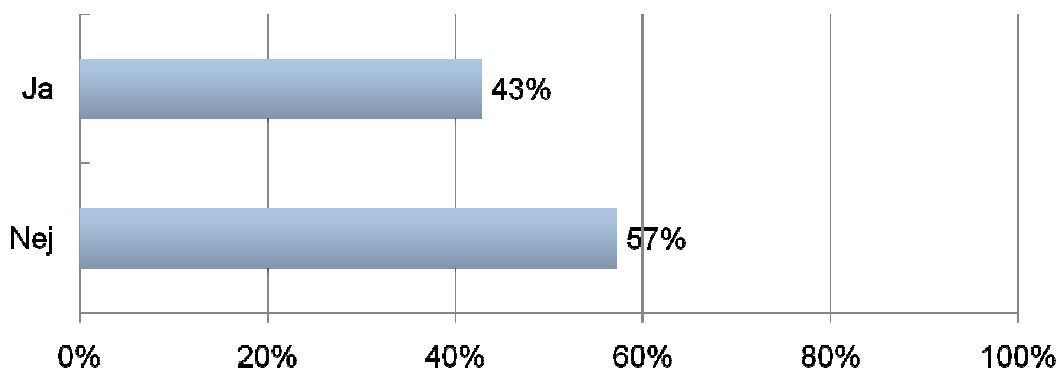
Totalt svarade 1661 företagare ur FöretagarFörbundets medlemspanel, (dvs medlemmar i FöretagarFörbundet som har registrerat sin e-postadress) på enkäten.

Av dessa berördes 720 (43 procent) av lagen och svarade på hela undersökningen. Det är denna grupp vi hänvisar till i rapporten.

Svaren från enkäten visar att en tredjedel av de berörda anser att lagen kommer att drabba dem hårt. Nästan en tiondel tror att lagen kan föra med sig personalneddragningar i deras företag. En av tjugo berörda företag anser det troligt att lagen innebär att de måste lägga ner verksamheten helt.

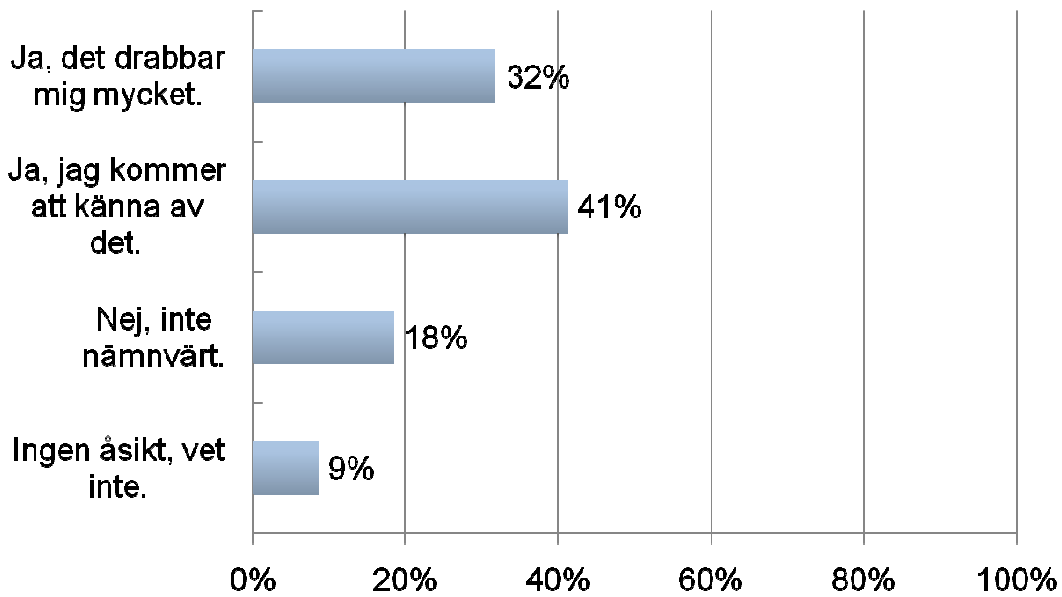
Färre än en tredjedel av de berörda företagen har ännu beställt nytt kassaregister, när bara två månader återstår innan lagen införs.

Är du som företagare berörd av den nya kassaregisterlagen, som träder i kraft 1 januari 2010?

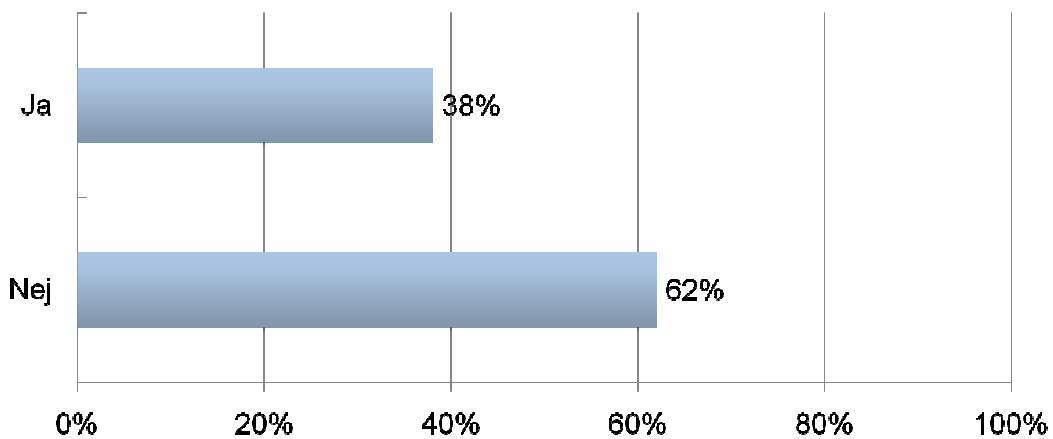
Totalt berörs drygt fyra av sex tillfrågade av den nya lagstiftningen.

Kommer kassaregisterlagen att innebära en ekonomisk belastning för dig?

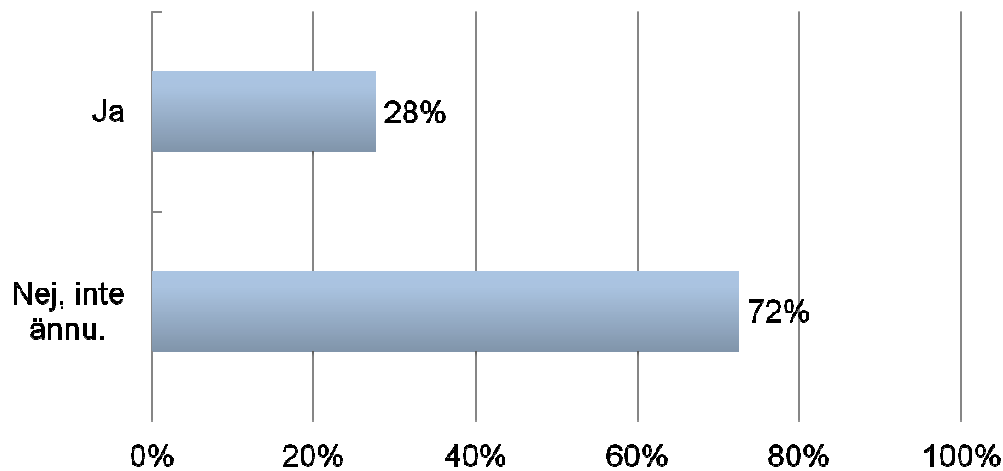
De flesta kommer att "känna av" kostnaden för att skrota sina kassaregister. En tredjedel av de berörda anser att den nya lagstiftningen drabbar dem mycket.

Känner du dig helt säker på vad lagen innebär?

Totalt 38 procent anser att de är helt säkra på vad den nya lagen innebär.

Har du redan beställt ett certifierat kassaregister och kontrollbox?

Bara 28 procent av de berörda har ännu beställt ett certifierat kassaregister.

Reglerna får orimliga konsekvenser för säsongsbranscher

Gränsen för när ett företag måste skaffa ett godkänt kassaregister har dragits vid en årsomsättning inklusive moms på 169 600 kronor.

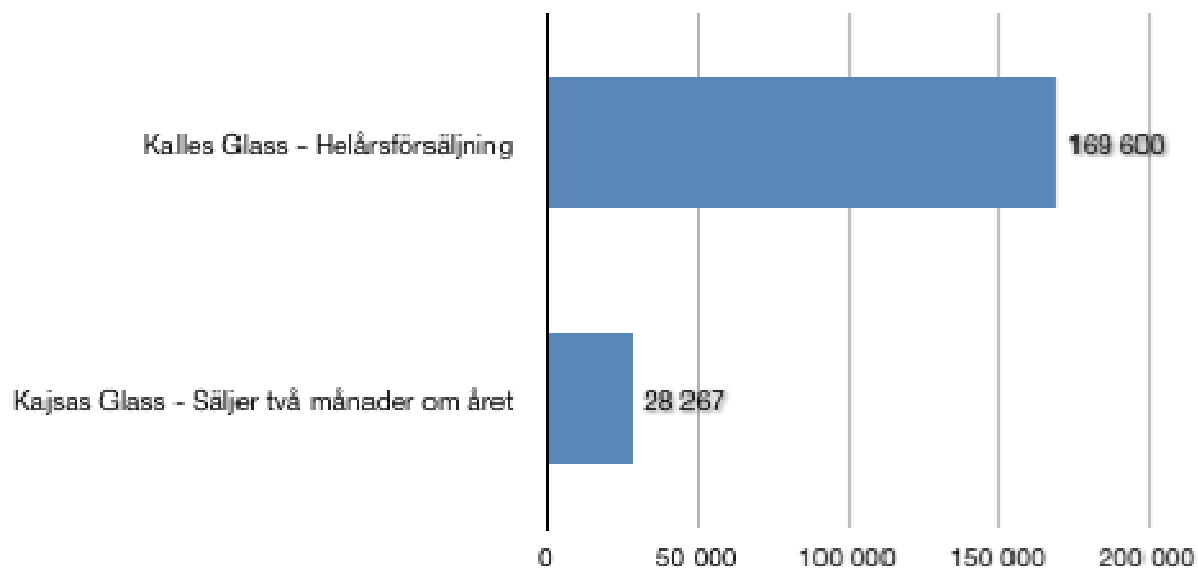
Det kan vid en första anblick betyda att bara någorlunda omfattande verksamhet omfattas. Visserligen är det ganska mycket pengar vi talar om. Men det är viktigt om att beloppet inkluderar moms, som företagaren bara samlar in åt staten, och att beloppet är företagets omsättning, inte dess vinst.

Exempelföretaget "Kalles Glass AB" - säljer glass året runt

Intäkter och utgifter	
Försäljning av glass	169 600 kronor
Varav moms	33 920 kronor
Inköpskostnad glassar, personalkostnad och hyra	108 544 kronor
Kvar till företagaren (vinst)	27 136 kronor
Kostnad för kassaregister och kontrollenhet	15 000 kronor
Kvar till företagaren (vinst) efter köp av nytt kassaregister och kontrollenhet	12 136 kronor

För en verksamhet som har en normal vinstmarginal på 20 procent av det momsfria beloppet betyder det att mer än halva årsvinsten kan gå åt till att skaffa en ny kassaapparat. Den sortens kostnader bara för att tillfredsställa Skattemyndighetens övervakningskrav skulle knappast accepteras för någon annan grupp i samhället.

Kassaregisterlagen - så slår den

I praktiken är situationen för en stor grupp företag dock ännu mer utsatt. Det beror på att Skatteverket anpassar gränsen till hur lång tid om året ett företag bedriver sin försäljning. Därför kan exempelvis ett företag som säljer glass två månader om året för 30 000 kronor tvingas att betala många gånger sin vinst för en ny kassaapparat de varken behöver eller har råd med.

Gränser för när exempelföretagen ”Kalles Glass AB” och ”Kajsas Glass AB” måste köpa ny kassaapparat:

(Omsättning inklusive moms)

Skatteverket tar inget ansvar

Skatteverket tar inte ansvar för att de kassaapparater som myndigheten kräver att företagen ska köpa verkligen fungerar som avsett tillsammans med de nya kontrollenheterna. Skatteverket förklarar tydligt på sin hemsida:

”Skatteverket gör inte några tester av om ett tillverkardeklarerat kassaregister uppfyller de föreskrivna kraven. Det är tillverkarens ansvar att ett tillverkardeklarerat kassaregister uppfyller kraven i SKVFS 2009:1.”

Fungerar inte den nya kassaapparaten ordentligt tar Skatteverket inget ansvar. Istället krävs företaget i det fallet på minst 10 000 kronor i böter vid den första kontrollen. Upprepade fel kostar 20 000 kronor styck.

Beror problemet på tekniska problem med apparaten, eller på att apparaten inte uppfyller Skatteverkets krav får företagaren först betala kontrollavgiften, och sedan kräva återförsäljaren på pengar. Att framgångsrikt kräva försäljaren på pengar är inte särskilt enkelt för de flesta företag som har en eller två anställda. Ofta kommer det inte att vara värt mödan.

Enligt Skatteverket tar man inget ansvar för att de ”tillverkardeklarade” kassaregister man listar på sin webbplats verkligen fungerar. Det beror på resursbrist, enligt verket.

Hur påverkas rättssäkerhet och integritet?

I ett samhälle där staten tar ut skatt är total personlig integritet inte möjlig. Samtidigt finns det viktiga avvägningar att göra mellan hur effektiv statens skattekontroll är och hur pass stora friheter skattemyndigheterna får ta när det gäller att kontrollera medborgarna.

Att varje transaktion i en butik snart kommer att inte bara kräva ett utskrivet kvitto, utan också kommer att lagras elektroniskt och granskas av Skattemyndigheten kommer att betyda att företagare kommer att hamna i en ännu mer utsatt position än i dag.

Rent konkret kommer företagaren att behöva tänka sig varje gång han eller hon måste öppna kassalådan för att räkna kassan, eller ge växel. Om lådan öppnas misstänkt många gånger kan det betyda att företagaren blir utsatt för en mer närgången granskning av Skattemyndigheten, och i värsta fall blir upptaxerad. (För att kassaöppningarna även kan tolkas som kvittolös försäljning).

Det kommer dessutom bli extra viktigt att hålla reda på vem det är som hanterar kassaapparaten, och att de vid varje försäljning erbjuder kunden kvitto, oavsett om kunden efterfrågar det eller ej.

Företagare som har kassaregister med kontrollenhet kommer helt enkelt att vara tvungna att hela tiden tänka på hur Skatteverket kommer att tolka deras hantering av Kassaapparaten. Det gäller särskilt som enskilda företagare i praktiken har små möjligheter att hävda sig mot Skatteverket i en ofta segdragen skattetvist, oavsett om de har rätt i sakfrågan eller ej.

Tunga remissinstanser som Advokatsamfundet har i skarpa ordalag varnat för den risk för integritet och rättssäkerhet som det innebär att Skatteverket nu direkt kommer att övervaka nästan alla kontanta transaktioner i handeln:

”Om förslaget genomförs innebär det att berörda näringsidkares löpande verksamhet granskas kontinuerligt utan att näringsidkaren är misstänkt för brott. Näringsidkaren blir med andra ord föremål för löpande skatterevision utan egen insyn i processen. Enligt Advokatsamfundet utgör förslaget i denna del ett oacceptabelt intrång i den personliga integriteten.”

Just effekten på småföretagens rättssäkerhet och integritet berördes aldrig i den utredning som ligger till grund för kravet på kassaregister. Det är inte rimligt. Redan i dag har den som hamnar i konflikt med Skatteverket lite att sätta emot.

Bristfällig konsekvensanalys

Det vore en sak om det förts en ordentlig diskussion om de problem med det nya kontrollsystemet som tas upp ovan. Men i den utredning som ligger till grund för kassalagen tas frågorna inte upp.

Bara i ett fall görs en mycket översiktlig analys utifrån ett tänkt fall. Det gäller kostnaden för att skaffa ett nytt kassaregister, kontrollera det löpande och för att hantera det nya pappersarbete som lagen ger upphov till. Kostnaden summeras upp som utdraget nedan visar:

Åtgärder	Förväntad tid	Kostnader av engångsvariabler	Löpande kostnader
Inköp av certifierat kassaregister		10 000 kr	
Administrativa åtgärder	15 min		125 kr/år
Arbetstid för teknisk kontroll	15 min		1 000 kr/år
Summa	15 min	10 000 kr	1 125 kr/år

(Källa: SOU 2005:35, avseende påkostade kassaregister. För näringslivet: inget förändring)

Källa: SOU 2005:35 (Notera att 10 000 kronor är kostnaden för de billigaste kassaregistren på marknaden plus en kontrollenhet.)

Kostnaden sätts inte i relation till resultat eller omsättning hos de företag som omfattas, vilket vi anser är orimligt ur rent nationalekonomisk synpunkt. Inte heller diskuteras effekterna på rättssäkerheten för enskilda näringsidkare. Inte heller görs någon

Kassaregisterlagen - så slår den

uppskattning av hur stora vinster man förväntar sig av förslaget vad gäller ökade skatteintäkter. Integritetseffekter nämns aldrig i konsekvensanalysen.

Det närmaste en diskussion om rättssäkerhet och integritet i konsekvensanalysen är observationen att *”Värdet av ökat förtroende för skattesystemet och i förlängningen för rättsstaten och de demokratiska spelreglerna kan överhuvudtaget inte mätas i ekonomiska mått.”*

Det är helt sant att det är värdefullt att det blir svårare att fuska. Men det är svårt att utvärdera ett förslag om bara fördelarna tillmäts betydelse och möjliga nackdelar aldrig ens tas upp.

I det här fallet är rättssäkerhets- och integritetseffekterna mycket tydliga. Skatteverket har bl.a. direkt till FöretagarFörbundets medlemmar gjort klart att de i framtiden bör öppna sina kassalådor med viss försiktighet, eftersom varje öppning övervakas och av Skatteverket.

Mycket hänger naturligtvis här på hur Skatteverket tillämpar kontrollen och hur den data som samlas in om försäljningsmönster används. Problemet är bara att praxis kommer att variera beroende på vem som är handläggare om vi utgår från andra skatteärenden där bedömningsfrågor står i centrum.

Vad ska göras?

I stället för att hasta igenom det nya systemet tycker FöretagarFörbundet att följande åtgärder borde vidtas:

1: FöretagarFörbundet anser att skrotningen av kassaapparater ska skjutas upp tills den ekonomiska krisen är över. Jättebytet av kassaapparater kommer att bli en dyr historia för småföretagen. Antingen krävs inköp av ny utrustning för många tusen kronor, eller ingående av nya långa leasingavtal. Det är inte vad småhandlare som redan är hårt pressade på grund av krisen behöver.

2: Vi vill dessutom se en principiell debatt om det egentligen är rimligt att småföretagen själva ska tvingas betala för utrustning som bara behövs för att Skatteverket kräver det. Vi anser att Skatteverket ska stå för de nya övervakningskostnaderna.

Om verket vill ha effektivare övervakning av kontanthandeln ska de som måste skrota sin utrustning kompenseras för det med ett skatteavdrag. Det vore det enda rättvisa och rimliga sättet att genomföra den stora kassaskrotningen.

3: För det tredje måste en ordentlig konsekvensanalys kring effekterna på rättssäkerhet och integritet tas fram. Företagare måste redan innan nya regler införs klart få reda på hur de ska bete sig för att slippa känna osäkerhet om hur Skatteverket kommer att bedöma deras handlande. Det gäller särskilt när det handlar om ”vardagshandlingar” som att ta betalt av kunder, öppna kassalådan, etc.